

tibels kunde jeg tage Norge med, men jeg vil ikke udbrede mig saa vidt; jeg vil holde mig alene til Sverig. Den Paastand nemlig, at en dygtig Politimester kan udrette Mere end Lovgivningsmagten i den Retning, hvorom her idag er Tale, kan jeg paa ingen Maade billige. Uden at ville nedsette Betydningen af, hvad der kan udrettes ved et virksomt, kraftigt Politii, naar Midlerne dertil gives af vedkommende Kommune, er det min Overbevisning, at der er Meget, som intet Politii under vor gjældende Lov er istand til at foretage, medens der derimod er Meget, som kan udrettes ved ny Lov, naar Befolkningen vil bruge en saadan Lov rettelig; men der skal Tid og Laalmodighed dertil, der udkræves en lang Udvikling og Opdragelse. I Sverig, hvor det Onde, som nu i den senere Tid er blevet omtalt mere her i Landsdthinget end tidligere, for en tredive Aar siden var voget i høi Grad foruroligende, har Lovgivningsmagten sat sig i Bevægelse allerede for længere Tid siden; vi maa gaa tilbage til Rigsdagen 1854. Saavidt jeg erindrer, udkom den nye Forordning om Salg og Udsjænkning af Brændevin m. m. i Januar 1855. De da bestaaende Udkomstrettigheder maatte naturligvis anerkjendes, omend deres Benyttelse paa forskjellig Maade ordnedes; men der blev givet Kommunerne under høiere Myndigheds Tilsyn en stor Myndighed ved Hensyn til Ordningen af den fremtidige Udgang til de nævnte Næringer, og paa Grundlag af den Kommunerne faaledes givne Myndighed er man kommen meget vidt. For ikke at gaa nærmere ind paa Enkeltheder vil jeg henstille til den ærede 6te Landsdthingsmand for 9de Kreds (Suel), som nylig klagede over, at vi ikke havde Andet at bestille end at læse Folkethingstidenden, om han ikke til Afveksling vilde læse — jeg tror, Udgang dertil findes i Rigsdagens Bibliothek — den Fremstilling af den svenske Brændevinslovgivnings Historie fra 1855—1877, der er skreven af Dr. Sigfrid Wiselgren, en Søn af den bekjendte, jeg kunde gjerne sige berømte Nøgterhedsprædikant, afdøde Provst Wiselgren. Til dette Skrift slutter sig fra samme Forfatters Haand en lille Brochure, der under Titel „Gøteborgssystemet“ ganste nyttig er udkommen i Gøteborg. Anledningen dertil er følgende: I Østaf af den nævnte Forordning fra 1855 have efterhaanden adskillige svenske Kjøbstadkommuner kunnet gennemføre, at de i stigende Grad ere blevne raadige over Brændevins-Udsjækningsretten. Kjøbstæderne benytte denne Raadighed saaledes, at de bortforpagte den paa Grundlag af det Princip, at ingen privat Mand, som Erhverver af Udsjækningsretten, derved skulde tjene, hvorimod Udbyttet skulde komme det Offentlige tilgode. Naturligvis, de, der antages til at forestaa de forskjellige Devertninger, Personalet, skal have sin Løn, det er en Selvfølge, men selve Udsjækningsforretningen drives ikke som et privat Erhverv. Man slog ind paa denne Lei i Gøte-

borg, saavidt jeg mindes i 1865, og man har senere der endog udvidet Systemets Anvendelse, idet man, om jeg ei feiler, i Begyndelsen af Halvfjerdserne indførte denne Fremgangsmaade med Hensyn til Brændevins-handelen i Detail (Minuthandelen, som den kaldes i Sverig). Principet, hvis Gjennemførelse Lovgivningen af 1855 har gjort mulig, er altsaa dette; at det er Kommunen, som under Statens Tilsyn har Raadigheden over den hele Næring. Efterhaanden som de ældre Næringsrettigheder forsvinde, er det Kommunen, der efter bestemte Regler for et begrænset Tidrum bortforpagter til et Bolag den hele Udgang, være sig til at udsjænke Brændevin eller tillige til at forhandle Brændevin en détail, og netop den forfærdelige Tilstand, hvori Brændevinsudbyttet havde bragt ikke Saa af Befolkningen i Gøteborg, fremkaldte en saadan Bevægelse, at der danne sig et Bolag af mange ansete Mænd i Gøteborg, som stillede sig i Spidsen for Overtagelsen af den hele Udsjænkning; senere udvidedes det til at omfatte ogsaa Detailhandelen paa det Grundlag, at denne slet ikke skulde være et privat økonomisk Erhverv, men at den Indtægt, som flød af Næringens Udøvelse efter de gjældende Regler, hvis Overholdelse meget skarpt kontrolleredes, skyldes ind i Kommunens Kasse. Oprindeligt havde Bolaget Ret til at raade over Overskudet udover det Beløb, der ubetinget skulde betales til Kommunen til almennyttige Formaal, men dette er senere forandret saaledes, at den hele Overskudsindtægt nu tilfalder Gøteborg Kommune, og mine Herrer ville blive forbausede, naar de gjøre sig bekjendte med den Fremstilling, jeg henviste til, og se, hvilke Virkninger den hele Foranstaltning har haft ogsaa i økonomisk Henseende i Henseende til det Udbytte, den har givet Kommunen. Jeg vil endnu tilføje, at efter at Gøteborg var gaaet forud i den Henseende, er der ikke faa andre svenske Kjøbstæder, som efterhaanden have optaget Systemet, naturligvis nølende, under megen Tvivl og trods mange Indsigelser, fordi man ikke fandt, at Systemet havde alle de Følger, som Noget havde ment, at det skulde have — forresten ikke Systemets Ophavsmand; thi de, der have bragt Sagen frem, have taget det meget ædrueligt og ikke ment ved en saadan enkelt Foranstaltning at skulle kunne udrette Alt. Det er en Selvfølge, at der her er Onde, som man til enhver Tid vil have at kæmpe med, som der aldrig kan være Tale om helt at udrydde; men der er Spørgsmaal om, hvad der kan udrettes til at formindste OnDET, Maaden, hvorpaa det kan naaes, og i hvilken Grad man kan tvinge OnDET. I de Erklæringer, der ere afgivne i Anledning af Spørgsmaal fra den af Regjeringen nedsatte Lovgivningskomite, der i de sidste Aar har været virksom i Sverig, have de Amtmænd eller, som de i Sverig hedde, Landsdthingmedlemmer, i hvis Lehn Systemet havde været an-